

зв'язки між істотними ознаками та їхніми проявами в конкретній особистості.

Отже, можна зробити висновок, що незважаючи на велику кількість робіт, присвячених цьому питанню, як і багатьом іншим категоріям, досі немає єдиного поняття особистості злочинця. Хтось вважає, що особистість злочинця – це сукупність соціальних властивостей, хтось – психологічних, проте всі згодні з тим, що це сукупність негативних якостей, спрямованих проти громадського порядку та особистості інших людей для задоволення своїх потреб. Вважаю, що вивчення особистості злочинця, виокремлення певної типології допомагає зрозуміти механізм злочинної поведінки, причини та закономірності, які сприяють конкретизації типу злочинця і здатні прискорити його пошук.

Література:

1. Криминология: учеб. / М.П. Клейменов. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Норма: ИНФРА-М, 2018. – С. 86.
2. Кудрявцев В.Н., Эминов В.Е. Криминология: учеб. М.: Норма, 2009. 408 с.
3. Криминологія: підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін.; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. Х. : Право, 2014. С. 204.
4. Сахаров А. Б. Личность преступника и типология преступника. *Соц. законность*. 1973. № 3. С. 19–24.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-358-6-31>

РЕЖИМ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Марчук Олександр Миколайович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Дослідження проблем механізму правового регулювання є однією із актуальних у теорії права. Необхідність більш глибокого вивчення цих категорій обумовлюється недосконалістю законодавства і правозастосовної практики, приведенням їх у відповідність до міжнародних стандартів; підвищення ефективності дії вже існуючих правових норм і правових інститутів держави; формування позитивної

правової свідомості та правомірної поведінки як персоналу установ виконання покарань, так і засуджених [1, с. 353].

Порівняння й аналіз наявних у нашій науковій, навчальній і спеціальній літературі визначень поняття «режим» свідчить, що режим трактується дуже багатозначно. Чимало з цих визначень є неточними, деякі навіть помилкові або суперечливі, хоча кожне з них має певний сенс, щось загальне, але найчастіше таке, що не повністю відображає зміст і сутність режиму. Суть цих визначень коротко зводиться до того, що під режимом розуміється: порядок виконання покарання у виправній колонії; порядок тримання у виправній колонії; сукупність правил поведінки засуджених; порядок життя та праці засуджених; діяльність виправної колонії; система заходів і методів, що сприяють виправленню та ресоціалізації засуджених; сукупність норм, що визначають обсяг обмежень для засуджених і порядок їхньої реалізації; порядок реалізації кримінально-правового покарання та залучення засуджених до суспільно корисної праці, соціально-виховної роботи, загально-освітнього і професійно-технічного навчання [2, с. 44].

Ізоляція засуджених забезпечується, насамперед, системою охорони колоній, яка здійснюється відповідно до вимог відповідних Інструкцій, правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань щодо заходів забезпечення ізоляції засуджених, нагляду за ними тощо [3, с. 133].

Правове регулювання режиму та засобів його забезпечення викладено у главі 16 Кримінально-виконавчого кодексу України. Подальший розвиток та деталізацію норми правового регулювання режиму знаходять у відомчих нормативно-правових актах, що регулюють питання режиму виконання і відбування покарання в установах виконання покарань [4, с. 289].

Центральне місце в механізмі правового регулювання режиму посідають закони та інші законодавчі акти України, причому їхнє значення у ході становлення правової держави має постійно зростати, оскільки верховенство закону є невід'ємною ознакою останньої. Верховенство закону виявляється передусім у суворій відповідності йому всіх інших нормативних актів, оскільки закони мають найвищу юридичну силу. Закони регулюють найважливіші питання державного та суспільного життя, їхні норми складають серцевину, фундамент формування і розвитку інших правових норм [5, с. 55].

Логічно, що процес ізоляції засуджених прямо або опосередковано регулюється загальносвітовими міжнародними актами, що містять обов'язкові для всієї міжнародної спільноти норми, які закріплюють загальні права людини і громадянина, захищають її честь, гідність, ділову репутацію і спрямовані на повагу людської гідності та створення

сприятливих для людини умов громадського життя, а саме: Загальною декларацією прав людини, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Мінімальними стандартними правилами поводження з в'язнями (Правилами Мандели), Європейською конвенцією про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, Європейськими пенітенціарними правилами [6, с. 43].

В окрему категорію міжнародні стандарти виділяють жінок, засуджених до позбавлення волі на певний строк, та організацію їх ізоляції. Питому вагу засуджених складають чоловіки, а це означає, що переважно виконання позбавлення волі орієнтоване саме на них. Але визнаний принцип рівності засуджених перед законом не означає однаковості при призначенні їм покарання, умов його відбування чи рівності в поводженні. Це зумовлено, окрім міркувань етичного характеру та особливостями психологічного розвитку, ще й певними психофізіологічними особливостями жінок, які більш уразливі у взаємодії з навколишнім світом, аніж чоловіки [7, с. 153].

Отже, правове регулювання режиму в місцях позбавлення волі забезпечує дотримання прав засуджених осіб та організацію відносин при відбуванні засудженими покарання. Правове регулювання режиму відбувається за нормами кримінально-виконавчого права, а також за законами та іншими підзаконними нормативними актами України. Крім цього існує певний перелік міжнародних нормативно-правових актів, який забезпечує реалізацію покарання засуджених і надає умови для ефективного застосування інших засобів впливу.

Література:

1. Щербина О.В. Правове регулювання режиму в установах виконання покарань Державної пенітенціарної служби. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: юридична.* 2013. Вип. 3. – С. 353-362. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2013_3_43.

2. Козлов П.П. Режим виконання кримінальних покарань : монографія. К. : КНТ, 2008. С.44.

3. Телефанко Б.М. тлумачення режиму виконання і відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права.* 2013. Вип. 11. С. 131-135. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzclubp_2013_11_36.

4. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: затверджені наказом Державного департаменту України з питань

виконання покарань № 275 від 25 грудня 2003 р. / Офіційний вісник України. – 2003. – № 52. – Ст. 2898.

5. Самсонов В.Н. Административное законодательство: понятие, содержание, реформа. – Х.: Основа, 1991. – 120 с.

6. Ізоляція засуджених до позбавлення волі на певний строк у виправних колоніях: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Лисенко Марина Ігорівна ; Нац. акад. внутр. справ. – Київ, 2017. – 197 с.

7. Оніка Л.П. Міжнародні стандарти поведіння із засудженими жінками та їх імплементація в законодавство і практику виконання кримінальних покарань в Україні. // Наук. вісн. Херсон. держ. унту. – 2014. – № 1/6. – С. 153-158.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-358-6-32>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Марчук Тарас Миколайович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Бабій Максим Ігорович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Законність як одна зі складових основ демократизації нашого суспільства і захищеності індивіда від свавілля влади є насамперед у вигляді керівного початку в діяльності всіх державних органів і посадових осіб. Означене повною мірою стосується і правоохоронних структур, які через функціональну специфіку особливо пов'язані із законністю. Не менш важливим є те, що правоохоронні органи обов'язково здійснюють свою діяльність від імені держави спеціально уповноваженими суб'єктами. До таких суб'єктів належать як вищі органи державної влади – Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство внутрішніх справ України, так й інші [2].